

МИМИКИ

Себастијан Фицек

**Со стручни совети од Дирк Ојлерт,
водечки експерт за изрази на лицето и говор на телото
во германското говорно подрачје**

За Реџина Циџлер

Никогаш нема да се зајознаеме целосно,
а њреку ноќ сџануваме различни,
џодобри или џолоши.

Теодор Фонџане

Пролог

„Се смрзнувам, мамо.“

„Уште малку.“

Шестгодишното девојче трепереше. Требаше да си облече хулахопки, но дома беше толку топло. Како тоа секогаш е толку тешко да се замисли колку студено може да биде надвор.

Особено ако не се движиш некое време. „Може ли сега да одиме дома?“

„Зарем не уживаш во нашата мала прошетка?“

„Камењава се ужасно тврди.“

„Ќе помине“, рече мајка ѝ, но девојчето се сомневаше. Беше сигурна дека утре ќе биде покриена со модринки.

„Само лежи мирно.“

„Уште колку?“

„Додека не ти кажам.“

Гласот на мајка ѝ звучеше треперливо, како и таа да се смрзнуваше, но не сакаше да признае. Но, всушност, таа звучеше чудно цел ден. Можеби повторно била во болница и добила некоја лоша вест. Првиот пат кога беше отсутна неколку недели и ѝ падна косата, гласот ѝ беше исто толку чуден. Како да беше лута и тажна во исто време. Можеби и таа ги чувствувахе вибрациите што се пренесуваа на градите и гласните жици на девојчето?

„Мамо?“ - праша таа кога беше сигурна дека не замислува како вибрациите се провлекуваат низ нејзиното тело.

„Да?“

„Слушам чуден звук.“

„Не обрнувај внимание.“

Но зошто? Половина час не се случи ништо, освен што нејзините раце и стапала станаа толку студени и вкочанети што повеќе не ги чувствуваше како дел од нејзиното тело. Таа почека уште малку, а потоа рече: „Тој звук. Станува сè погласен и погласен.“

„Не грижи се. Само лежи мирно.“

Мајка ѝ ја фати за рака. Но, не како порано. Повеќе како кога човек фаќа предмет. Посесивно.

Во темнината се сврте кон мајка си, која исто така ја гледаше. Месечевата светлина падна врз очите на мајка ѝ и ѝ се стори дека го виде својот одраз во нив. Девојчето не можеше да каже што повеќе ја исплаши: она што го виде на лицето на мајка си или она што мајка ѝ го кажа.

„Никогаш не смееш да заборавиш една работа.“

„Што е тоа, мамо?“

„Ти излезе од мене. Ти си моето месо и крв.“

Студот на нојта формираше вознемирувачко единство со мразот во очите на мајка ѝ. Девојчето сакаше да го отргне погледот, но не можеше, како зениците на мајка ѝ да беа моќни магнети кои го привлекуваа нејзиниот поглед.

„Што се случи со љубовта со која секогаш ме гледаше?“ - сакаше да праша таа. Сега очите на мајка ѝ ја потсетуваа на замрзнато езеро.

Беше вознемирена од вибрациите. Тие се ширеа низ целото нејзино тело додека мајка ѝ заповеда: „Затвори ги очите! И што и да се случи, не отворај ги повторно, додека не ти кажам.“

Исплашена, таа послуша.

Затоа што виде нешто друго во очите на мајка си, од коешто ќе се обидува да се отргне до крајот на животот.

Лежеа тивко една покрај друга, додека вревата стануваше сè посилна, а вибрациите понепријатни.

Одеднаш мајка ѝ остро рече: „Никогаш не заборавај дека ние сме едно, јас и ти. Една и иста личност!“

Иако лежеа една до друга, таа мораше да ги извикува овие зборови поради вревата и вибрациите, кои сега беа толку заканувачки што девојчето не ги послуша упатствата на мајка си и ги отвори очите. Таа погледна во небото, кое беше многу посветло отколку што беше пред неколку минути кога беа легнале овде.

„Мамо?“ Девојчето повторно се сврте кон неа, но не можеше да ѝ го види лицето бидејќи беше заслепена од светлината.

Сакаше да вреска, да побегне и да плаче – сето тоа одеднаш. Но, за повеќето од тоа беше предоцна.

Беше премногу слаба за да стане.

Студениот чакал на кој лежеше ѝ ги беше парализирал рацете и нозете. А светлата на товарниот воз што иташе кон неа низ темнината беа премногу блиску.

Глава 1

27 години ѝогоцна

Хана Хербсѝ

Тишина.

Премногу тивко.

Вообичаено, во ова време од денот, Хана можеше да слушне детска смеа и пискотници од улицата, барем кога имаше среќа да најде паркинг место во близина на градинката „Цвергенвалд“. Понекогаш мораше да го обиколи целиот блок неколкупати пред да најде место, иако повеќето локални жители имаа свои гаражи. Но, за време на шпицот, кога фудбалерите ги преполнуваа блиските терени, а учениците од блиското училиште „Валдорф“ чекаа нивните родители да ги земат, автомобилите паркирани во двојни редови ги затнуваа патиштата во оваа луксузна населба, Вестенд, како комбињата за испорака на роба на „Котбисер Дам“. Меѓутоа, денес Хана се беше договорила да го земе Пол порано и затоа уживаше во изборот на празни паркинг места веднаш пред зградата на протестантската градинка со рамен покрив.

Необично беше и тоа што портата не беше добро затворена. Вознемирена, Хана ја стави раката на грлото. Нешто не беше во ред тука, и се чинеше како тоа нешто да ги обвиткуваше студените прсти околу нејзиниот врат.

Претходно, никогаш не можеше да влезе во градинката без да го внесе ПИН-кодот.

Сите ја почитуваа оваа безбедносна мерка и чекаа звучникот да престане да зуи и портата да се затвори при влегување и излегување, за да не може ниту едно дете да истрча на улицата.

Дали излегле на ѝрошејќа?

Но, Мирте, директорката, сигурно ќе ѝ кажеше нешто утрово, кога Хана ѝ кажа дека целото семејство оди во Дрезден, на отворањето на изложбата на новите слики на Ричард. Дури и Кира, ќерката на Ричард од првиот брак, поради тоа ќе ја земат од училиште малку порано.

Сè уште беше тивко кога ја отвори вратата од тремот.

Внатре, Хана ја провери таблата со известувања и наиде на едно во кое беше претставен Волф Шлагман, нов практикант кој сакал децата да го викаат „Воле“. До неговата фотографија висеше најава дека повторно ќе се изучува музичко образование за деца од предучилишна возраст. Пливањето беше на распоредот дури утре. За денес немаше планирано ништо посебно.

Хана ја отвори соседната врата, која водеше до гардеробата. Јакните на десетина деца беа повеќе или помалку уредно и внимателно закачени овде, а во преградите беше наредена облеката за пресоблекување и малите чевли под нив.

Тука беше прекината тишината. Сепак, невидливата јамка околу нејзиниот врат уште повеќе се стегна. Звучите што сега допираа до нејзините уши беа нешто што Хана никогаш порано не го беше слушнала во градинката. Не се вклопуваа ни во место каде што децата треба да бидат среќни. Секако, и другпат имало изливи на бес, плачење и солзи, на пример кога некое од децата ќе се сопнеше и ќе го повредеше коленото. Но, која беше причината за ова постојано потсвирување, кое, додека внимателно го слушаше, откри дека се состои од најмалку три елементи: шепот, лелекање и липање?

Минувајќи низ гардеробата, Хана ја отвори последната врата и го здогледа налудничавиот киднапер во исто време кога и го слушна.

„Каж ми кој беше!“ - извика тој. „Или ќе ве убијам и двајцата!“

Глава 2

Слаб маж на околу дваесет и пет години стоеше среде повеќенаменската просторија која се наоѓаше помеѓу училниците и кујната. Во овој период од денот се користеше како трпезарија. Во воздухот висеше мирис на компири со рузмарин и наут. Полните чинии беа ставени на малите масички, но децата кои требаше да јадат од нив седеа стуткани околу клавирот, пред кој Мирте и Ања клечеа на подот, заштитнички гушкајќи ги малечките.

Ова беше изворот на шепотењата: „Не гледајте во него, свртете се, гледајте во подот“, тивко им зборуваа на децата, едвај осмелувајќи се самите да ги кренат очите.

Киднаперот стоеше среде собата, каде што секогаш стоеше елката во декември. Имаше грабнато две деца, цврсто држејќи ги за јаката околу вратот.

Мозочно икање, токму вака Хана подоцна му го опиша на Ричард пулсот што го почувствува во главата кога виде дека ситуацијата е опасна по живот. Се чувствуваеше како милијардите клетки под нејзиниот череп да се грчеа во неправилни интервали, постојано прекинувајќи ѝ го текот на мислите.

Девојчето во прегратките на лудакот беше... да, таа беше... Самира, темнокоса со блескаво зелени очи, која секогаш носеше лента во косата.

Денес носеше црвена, за да ѝ одговара на фустанот со Мики Маус. Токму таа липаше и лелекаше толку потресно.

Момчето до неа молчеше, иако насилникот беше вперил пиштол во неговата глава. За разлика од Самира, Хана не мораше долго да размислува за неговото име. Затоа што тоа беше Пол. Нејзиниот петгодишен син.

Глава 3

„О, Боже мој!“ - речиси безвучно воздивна таа, а невидливите раце на нејзиниот врат едвај ѝ дозволуваа да дише. Никој не ја забележа. Ниту гувернантите, ниту Пол, ниту вооружениот киднапер.

„Кој од вас ги кажа тие лаги?“

Хана чувствуваше како поројот од мисли буквално се обидуваше да ѝ излезе од главата.

Го знам тој човек. Го видов пред малку.

Лицето на Волф - „можете да ме викате Воле“ - згрчено во гримаса, малку наликуваше на насмеаната фотографија од апликацијата за работа што Хана ја беше видела на огласната табла пред еден момент.

* * *

За само неколку часа, интернет-вестите ќе пишуваат за она што ќе биде главна вест во весниците дури следниот ден: како „убиецот од градинката“ со пиштол в рака упаднал во објектот на градинката и дивеел таму.

Кој се ѝлаши од злобниот Воле? Еден уредник не пропушти шанса подоцна да објави толку глупав наслов.

Волф „Воле“ Шлагман беше обвинет од едно од децата - јавноста никогаш нема да дознае за кого се работело - дека го пипкал додека го лулал на лулашка. Тоа се случи пред неколку дена. Раководството на градинката го суспендираше практикантот сè до расветлувањето на инцидентот и, за жал, не само што заборава да ја отстрани неговата фотографија од огласната табла, туку и остави порака на неговата говорна пошта. Сопругата на Воле, која била во напредна бременост, ја преслужала пораката. Бидејќи бракот и онака минувал низ криза, ова било уште една причина да се исфрли идниот татко од заедничкиот стан. Во исто време, сопругата им кажала на своите пријатели и тоа се проширило дури и во стручното училиште за педагогија каде што Воле студирал.

Напуштен и оцрнет, човекот сметал дека е на крајот од приватниот и професионалниот живот. Дали тој навистина допираше некој, никогаш не се дозна. Но, немаше сомнеж дека некој со таква склоност кон прекумерни напади на агресија никогаш не треба да работи со деца. Имаше јасно патолошки насилна природа, а неговиот гнев го заслепи и му го помати расудувањето. Не ги беше избрал намерно Самира и Пол за заложници.

Тие едноставно немале среќа и први паднале во неговите раце.

Пол.

Гледаше кон Хана, но всушност низ неа. Како да беше отапен. Таа му замавна и одмавна со главата. Не премногу силно, бидејќи по никоја цена не сакаше да го привлече вниманието на киднаперот.

Добро. Тој ме ѓлега.

Хана премина во режим на невербална комуникација.

Нејзината најдобра пријателка Телда еднаш рече дека тоа е нешто како телепатија, како да може да комуницира со нејзините блиски без да ги користи гласните жици. Но, тоа бараше и чувствителен „соговорник“ како Пол, со кого таа постојано го практикуваше ова, бидејќи тој се интересираше за професијата на мајка си.

„Ке те зашпишам!“ - таа му сигнализираше, цврсто затворајќи ги очите двапати по ред, чекајќи секунда пред повторно да ги отвори.

„Мамо, што работиш ти?“ - Пол беше прашал за првпат пред околу една година, а таа му одговори: „Ги чистиш лицата на луѓето“.

Тој си го беше збрчкал пегавиот нос и со немирна насмевка праша:

„Гледам. А што чистиш на моето?“

„Радоси, љубовинос... и дека твојата соба повторно изледа како да паднала бомба!“

Пол тогаш имаше само четири години и уште тогаш сакаше да знае повеќе. И таа му објасни подетално. Дека како експерт за читање изрази на лицето внимава и на најмалите промени во мускулите на лицето. Движењата на усните и брадата, очите и носот, веѓите и челото. Микроизрази кои човек не би можел да ги контролира, колку и да вежбал - и кои повторно ги снемува додека да трепнеш.

„Значи, знаеш кога некој лаже?“

„Или ако е исплашен, згрозен, среќен или шажен.“

Или кога чувствува беспомошност, поврзана со подготвеноста за напад. Како во моментот Воле. Таа можеше да види дека тој е убеден оти нема што да изгуби.

Тие беа најопасни.

„Микроекспреси...“ - се беше обидел да повтори Пол. „Што фајде од тие глупави микроизрази?“

Се беше закотил кога таа му го скокотна папокот под неговата маица и го нарече „безобразен штурец“. Го правеше тоа премногу често, едноставно затоа што го сакаше неговото кикотење, кое сè уште звучеше толку бебешки, што за неа беше толку слатко.

„Работам за полицијата или за судои, на пример. Понекогаш не се сигурни дали некој е навистина лош. Затоа, јас сум таму кога тој разговара со нив и гледам дали неговото израз на лице се совпаѓа со она што го зборува или прави.“

Во случајот на Воле немаше сомнежи. Сите знаци беа очигледни.

Грчење на веѓите: беспомошност. Продорен поглед: бес. Ке експлодира во секој момент. Беше на работ да стави крај на неколку животи одеднаш. Единственото прашање беше кој ќе биде првата жртва.

Пол или Самира?

Таа мораше да дејствува. Веднаш!

„Еј“, викна Хана, и сега беше забележана. Киднаперот ја погледна кратко, но погледот на Пол подолго се задржа на неа.

Добро, ѿоа е добро.

„Сети се што ти покажав“, таа бесшумно ги формираше зборовите со усните и го стави показалецот до слепочницата. „Сети се!“

Пол тешко дишеше, но кимна со главата. Во нејзините очи прочита што сакаше да му каже.

Ричард мислеше дека е прерано, но според неа, никогаш не е премногу рано за да се започне да се гради емпатија кај децата. Проучувањето на изразите на лицето во суштина беше токму тоа – човек да научи да ги толкува чувствата на другиот без тој да мора да каже нешто. И токму како што Ричард го беше научил Пол како да вози велосипед и да фотографира, Хана го беше запознала со основите на говорот на телото.

„Што вежбавме?“

Пол повторно кимна со главата. Ја разбра. Го прочита тоа во нејзиниот израз. Хана му беше благодарна на Бога што почна да му ги изострува сетилата толку рано.

Таа покажа на своите очи, а потоа на Воле.

Да, ѿака е. Гледај во неџо! Не џледај насџрана! Восџо-сџави конџакџи со очџиџе!

Лекција бр. 1: Искреност! Одржувај контакт со очите. Според неа, човекот најдалеку во животот стигнува со вистината. А вистината за луѓето не ја знаеш според нивните зборови, туку по изразите на лицето.

„Нема нишџо џоискрено од џоа да одржуваш конџакџи со очџиџе, и џоака оџворено џи изразуваш своџиџе чувсџџва“, го беше поучувала Пол.

Кога ќе разговара со пријател, подоцна кога ќе разговара со наставник, а потоа кога ќе дојде време, на првиот состанок. Сите овие ситуации ѝ беа на ум на Хана за време на поучувањето на Пол. Но не и борбата за преживување во градинка.

Да, џоа е добро. Токму џака.

Срцето ѝ чукаше во градите како тупаница што удира на врата, кога го виде Пол како го влече човекот за ракавот на кошулата.

„А?“

Воле го погледна син ѝ. Пиштолот сега му беше вперен токму меѓу очите. Сепак, Пол не направи грешка. Успеа да го направи она што Самира не можеше. Нејзе очите ѝ беа полни со солзи, телото буквално ѝ се тресеше од липање. Еден аматер исто толку заслепен како Воле можеше да го протолкува ова не само како страв од смрт и беспомошност, туку и како манифестација на вина. Спротивно на тоа, изразите на лицето на Пол го правеа да изгледа невин како ангел. Тажен, исплашен, но искрен. И кога момчето успеа да одолее на хипнотички продорниот, бесен поглед на очајникот подготвен да прибегне кон насилство, Воле одлучи. Несвесно. Повеќе беше како интуитивно да му поверува на Пол кога тој рече: „Јас не направив ништо, Воле“.

Дали свесно ја ризикував нејзината смрт? Хана се прашуваше со години подоцна кога ќе се сетеше на тоа. Дали свесно изведе тријажа? Дали го искористи тоа што го знаеше за изразите на лицето, за да го направи своето дете да изгледа поневино од другото? Така што чашата да го одмине Пол и куршумот да не продре во неговата глава, туку во главата на Самира?

Бидејќи од таа секунда, целиот гнев на Воле беше насочен кон неа. Воле го пушти Пол, но тој не истрча, и покрај тоа што Хана му мавташе. Потоа таа и го повика кај неа.

Сепак, син ѝ остана каде што беше. Тој веќе не гледаше во очите на киднаперот, туку во неговиот пиштол, чија

цевка, откако се сврте, сега се потпираше на слепоочницата на Самира.

Хана не го слушна влечењето на чкрапалото. Таа дури и не слушна истрел.

Сепак, одеднаш крв се разлеа врз линолеумот.

Ова требаше да се разјасни подоцна.

Исто така, требаше да се разјасни како џебниот нож што Пол никогаш не смееше да го земе од фиоката на бирото на Ричард, а камоли да го однесе во градинка, се најде кај него.

„Сакав да резбам грво со Марк“, рече Пол подоцна во полицијата.

Наместо тоа, тој го искористи првиот момент кога Воле изгуби интерес за него и му го заби сечилото во бутот. А со тоа во последната секунда ѝ го спаси животот на Самира, која веќе беше безбедна дома, кога лекарите од клиниката „Вирхов“ сè уште се бореа за животот на воспитувачот.

Линолеумот во градинката лесно се исчисти. Следното утро немаше ни трага од психички растроениот сторител кој за малку ќе застрелаше дете.

Крвта течеше само во сеќавањата на Хана.

Ужасните слики постепено го изгубија својот интензитет. Сепак, беа потребни уште седум години пред да престанат да ја прогонуваат Хана во сон.

И тоа само затоа што беа заменети со слики од еден уште пострашен кошмар што се случи во куќата на семејството Хербст ноќта меѓу дванаесетти кон тринаесетти октомври.

Глава 4

*Седум години подоцна, кукаџа на Хана, Ричард,
Пол и Кира Хербсџ, ноќџа помеѓу 12 и 13 октомври*

Еден масовен убиец еднаш рече дека е лесно да се убие човек.

Потешко е да се живее со тој факт.

Во секој случај, да видиме дали џоа е висџина.

Првиот убод, директно во срцето, бараше речиси натчовечки напор. Иако сè заврши брзо и Кира речиси немаше време ни да трепне. Петнаесетгодишното девојче само испушти една, последна воздишка.

Потоа дојде редот на таткото. Тој умре погласно. Но, тишината што го следеше неговиот последен здив беше позаглушувачка од неговите смртни грчеви.

Мирисот на железо се рашири низ темнината на спалната соба. Од него влакненцата во ноздрите се чинеа лепливи. Зраците од месечевата светлина што се пробиваа низ прозорците на првиот кат ја облеаја сцената во живописен сјај. На светлиот килим се исцртуваа сенки од танцувачките гранки, кои гладно ја впиваа крвта што капеше од ножот на патот кон скалите.

Колку смешно изгледаше вратата од детската соба. На неа имаше залепена зелена квадратна фолија, испишана со црн маркер: